

No 2025. gada Latvija varētu ieviest obligātu attaisnojuma dokumentu elektronisko apriti 1/42/21

Nodokļu pārvaldības un grāmatvedības nodaļas projektu vadītājs, PwC Latvija
Juris Boiko

Šā gada 12. oktobrī Ministru kabinets (MK) izskatīja un atbalstīja Finanšu ministrijas (FM) sagatavoto [informatīvo ziņojumu "Par attaisnojuma dokumentu un preču piegādes dokumentu elektroniskās aprites sistēmas ieviešanu"](#), nosakot elektronisko attaisnojuma dokumentu un e-rēķinu obligātu lietošanu ne vēlāk kā 2025. gadā. E-rēķinu izmantošana būs obligāta aprītē starp komersantiem (B2B) un starp komersantiem un valsts un pašvaldību iestādēm (B2G).

FM ziņojums

FM ieskatā ir jāplāno un jānodrošina stratēģiskā līmenī visas valsts pāreja uz digitālu dokumentu apriti. Ziņojumā FM uzsver, ka ir lietderīgi veidot visu valsts digitālo dokumentu pieeju un apriti vienotā koncepcijā un stratēģijā valsts līmenī, lai darbības nedublētos un lai nodokļu maksātājam nebūtu jāievada viena un tā pati informācija dažādās nesaistītās informācijas sistēmās. Tādējādi tiktu nodrošināta efektīvāka informācijas un datu aprite nodokļu administrācijai, nodokļu maksātājiem un citām iestādēm. Svarīgi uzsvērt, ka ar e-rēķinu šajā ziņojumā tiek saprasts strukturētais rēķins, t.i., rēķins, kas sagatavots, nosūtīts un saņemts strukturētā elektroniskā formātā.

Ziņojumā FM secina – vadoties no citu valstu pieredzes, kurās ieviesta pilnīga vai daļēja e-rēķinu un e-pavadzīmju aprite, ieguvums no attaisnojuma dokumentu elektroniskās aprites ieviešanas būtu dokumentu sistematizācija pēc vienota parauga. Samazinātos kļūdu iespējamības risks, kā arī rastos iespēja salāgot grāmatvedības sistēmas ar e-rēķinu sistēmu un VID. Tas nodrošinātu ātrāku informācijas apriti, jo dokumenti atradīsies vienkopus un nodokļu maksātājiem samazināsies izmaksas saistībā ar papīra dokumentiem un to apriti. E-rēķinu un e-pavadzīmju izmantošana varētu kļūt par efektīvu instrumentu ēnu ekonomikas mazināšanā, palielinātos VID darba efektivitāte, kā arī nodokļu maksātājiem būtu mazāk iespēju veikt darījumus, nenoformējot attaisnojuma dokumentus, noformēt tos ar atpakaļejošu datumu vai noformēt dokumentus par faktiski nenotikušiem darījumiem. Tas mazinātu iespēju izvairīties no nodokļu samaksas, tādējādi samazinātos nodokļu saistību neizpildes risks.

Ņemot vērā digitālās attīstības arvien pieaugošo nozīmi un rūpes par zaļo ekonomiku, tiks nodrošināta virzība uz mūsdienīgu un drošu bezpapīra vidi un tehnoloģiski progresīvu risinājumu ieviešanu.

Šobrīd attaisnojuma dokumentu elektroniska lietošana Latvijā ir brīvprātīga. Spēkā esošie normatīvie akti nosaka piemērojamo strukturēta elektroniskā rēķina standartu, pamatelementu izmantošanas specifiku un aprites kārtību tikai publiskos iepirkumos. Saskaņā ar likumvidi valsts iestādēm, pašvaldībām un to iestādēm jāspēj pieņemt elektroniskos rēķinus, kas atbilst ES noteiktai elektronisko rēķinu pamatelementu izmantošanas specifikācijai visā ES teritorijā.

Tā kā e-rēķinu obligātā izmantošana skars gan privātpersonu, gan valsts pārvaldes un pašvaldību iestāžu darbu, FM līdz obligāto e-rēķinu ieviešanai jāveic īpaši izskaidrojoši pasākumi, strādājot pie atbilstošiem

likumvides grozījumiem.

Taču PVN direktīva nosaka, ka PVN rēķini var būt gan papīra, gan elektroniskā formā, kā arī e-rēķina izmantošana notiek tikai ar saņēmēja piekrišanu. Līdz ar to, lai ieviestu obligātu PVN e-rēķinu izmantošanu, Latvijai ir nepieciešams lūgt Eiropas Komisijai atkāpi no PVN direktīvas regulējuma.

Ar MK atbalstu obligāto e-rēķinu ieviešanai Latvijā jau tuvākajā laikā tiks uzsākts darbs pie nepieciešamajām likumvides izmaiņām un tehnoloģisku risinājumu ieviešanas. Par valdības pieņemtajiem normatīvo aktu grozījumiem, lai nodrošinātu pāreju uz obligātiem e-rēķiniem, mēs informēsim MindLink.lv lasītājus nākamajās Īsziņās.